(4 fotografie), Biblioteki Naukowej PAU i PAN w Krakowie (album zawierający 189 fotografii i 22 zdjęcia z różnych zbiorów), Fundacji Rodziny Józefa Piłsudskiego (1 obraz), Muzeum Kultury Ajnów w Nibutani (Biratori) (42 obiekty), Japonia (49 obiektów), Muzeum Tatrzańskiego im. dra Tytusa Chałubińskiego w Zakopanem (180 obiektów) oraz Zakładu Antropologii Instytutu Zoologii i Badań Biomedycznych Uniwersytetu Jagiellońskiego (57 fotografii).

Wystawie towarzyszy albumowa polsko-angielska publikacja pod tytułem *Anjowie, górale i Bronisław Piłsudski*, pod redakcją Anny Król, w której po raz pierwszy została opublikowana zarówno góralska kolekcja w Muzeum Tatrzańskiego, jak i szeroko omówione fotografie Ajnów wykonane przez Piłsudskiego oraz zbiór rzemiosła artystycznego ajnuskiego z Nibutani-Biratori. Teksty prof. Alfreda F. Majewicza, prof. Kōichiego Inoue, prof. Kazuhiko Sawady, dr Anny Król, Lesława Dalla i Anny Kozak możliwie szczegółowo przedstawiają Bronisława Piłsudskiego.

Anna Król

IV Międzynarodowa Konferencja Poświęcona Bronisławowi Piłsudskiemu i Jego Dziedzictwu Naukowemu / IV International Conference on Bronisław Piłsudski and His Scholarly Heritage. Bronisław Piłsudski: On the Centennial of His Death. Towards an Independent Homeland

DOI: 10.19195/1429-4168.23.20

W dniach 18–19 października 2018 roku w Muzeum Sztuki i Techniki Japońskiej Manggha w Krakowie odbyła się IV Międzynarodowa Konferencja Poświęcona Bronisławowi Piłsudskiemu i Jego Dziedzictwu Naukowemu (IV International Conference on Bronisław Piłsudski and His Scholarly Heritage). Zarówno czas, jak i miejsce konferencji nie były przypadkowe. W 2018 roku, wraz ze stuleciem odzyskania przez Polskę niepodległości, obchodziliśmy także setną rocznicę śmierci Bronisława Piłsudskiego — prywatnie brata marszałka, lecz przede wszystkim wybitnego badacza kultur ludów syberyjskich, w tym Ajnów mieszkających na rosyjskim Sachalinie i na japońskiej wyspie Hokkaido.

Konferencja poświęcona Bronisławowi Piłsudskiemu (4IBPC — 4th International Bronisław Piłsudski Conference) ma charakter cykliczny. Jej poprzednie edycje sięgają jeszcze lat osiemdziesiątych XX wieku i odbyły się w różnych miejscach globu: 1IBPC — 1985, Sapporo-Nibutani, 2IBPC — 1991, Južnosachalińsk-Nogliki, 3IBPC — 1999, Kraków-Zakopane.

W 1999 roku — w ówczesnym Centrum Sztuki i Techniki Japońskiej Manggha, dziś Muzeum Manggha — odbyła się III Międzynarodowa Konferencja Poświęcona Bronisławowi Piłsudskiemu i Jego Dziedzictwu Naukowemu: „Bronisław Piłsudski i Futabatei Shimei. Piękna karta w dziejach stosunków polsko-japońskich”. Po blisko dwudziestu latach Muzeum Manggha ponownie przyjęło zaszczytną rolę organizatora i gospodarza wydarzenia. Niepisaną tradycją stało się to, że uczestnicy konferencji w jej drugiej części udają się do innego miejsca związanego z postacią badacza. W 1999 roku współorganizatorem projektu było Muzeum Tatrzańskie im. Tytusa Chałubińskiego w Zakopanem. Natomiast 20 października 2018 roku goście konferencji udali się do Muzeum Miejskiego w Żorach, którego działalność również w dużej mierze jest związana z postacią Bronisława Piłsudskiego.

Z perspektywy krakowskiego muzeum zagadnienia dotyczące historii relacji polsko-japońskich, a wśród nich osoba i działalność Bronisława Piłsudskiego, należą do tematów wiodących. Nie mogło więc ich zabraknąć w toku przygotowywań programu wydarzeń jubileuszowych. Jednym z najważniejszych projektów zaplanowanych na przełom lat 2018 i 2019 było także przygotowanie wystawy „Ajnowie, górale i Bronisław Piłsudski”, której otwarcie zostało skorelowane z uroczystą inauguracją konferencji.

Uroczystość miała miejsce 17 października 2018 roku i zgromadziła wiele wybitnych osobistości ze świata kultury, nauki i sztuki. Wśród zaproszonych gości byli między innymi: ambasador Japonii w Polsce Tsukasa Kawada, wnuk Bronisława Piłsudskiego Kazuyasu Kimura, dyrektor Departamentu Dziedzictwa w Ministerstwie Kultury i Dziedzictwa Narodowego Paulina Florjanowicz, zastępca dyrektora Departamentu Dyplomacji Publicznej i Kulturalnej Ministerstwa Spraw Zagranicznych Andrzej Fąfara, a także Barbara Trojanowska reprezentująca Instytut Adama Mickiewicza. Nie zabrakło też przedstawicieli instytucji partnerskich, muzeów i placówek naukowych, które użyczyły obiektów na wystawę. W wernisażu uczestniczyli między innymi: dyrektor Muzeum Józefa Piłsudskiego w Sulejówku Robert Supel, dyrektor Muzeum Miejskiego w Żorach Lucjan Buchalik, dyrektor Muzeum Tatrzańskiego w Zakopanem Anna Wende-Surmiak oraz dyrektor Biblioteki Naukowej Polskiej Akademii Umiejętności i Polskiej Akademii Nauk w Krakowie Karolina Grodziska. Świat nauki był reprezentowany przede wszystkim przez grono profesorów: Koichiego Inouego z Sapporo, Kazuhiko Sawadę (Uniwersytet Saitama), Alfreda F. Majewicza (Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu), Ludmiłę Missonową (Rosyjska Akademia Nauk) oraz innych wybitnych badaczy z Japonii, Rosji, Polski, Szwajcarii i Wielkiej Brytanii. Na tak ważnej uroczystości nie mogło również zabraknąć fundatorki Muzeum Manggha Krystyny Zachwatowicz-Wajdy oraz Konsula Honorowego Japonii w Krakowie Krzysztofa Ingardena.

Wśród licznych przemówień wygłoszonych przez znakomitych gości na szczególną uwagę zasługują słowa przytoczone przez wnuka Bronisława Piłsudskiego — Kazuyasu Kimurę. Jak się okazało w dalszym ciągu konferencji, dotyczyły one tematu, który miał zdominować naukowe rozważania zgromadzonych; zagadnień związanych z konceptem tożsamości etnicznej, religijnej i narodowej, przez co stały się jej najmocniejszym przekazem. Kazuyasu Kimura witał zgromadzonych tymi słowy:

Bardzo się cieszę, że sto lat po śmierci mojego dziadka Bronisława i z okazji setnej, okrągłej rocznicy odzyskania niepodległości Polski międzynarodowa konferencja poświęcona Bronisławowi została otwarta właśnie w Krakowie. Bronisław odszedł, mając 52 lata, nie ma go pośród nas — ja jednak sądzę, że on sam uważa obecną konferencję za wyjątkową, a dla mnie obecność tutaj jest także wielkim zaszczytem.

Rząd japoński niedawno oficjalnie uznał Ajnów za rdzennych mieszkańców Japonii, a za dwa lata (w 2020 roku) ma zostać otwarte muzeum poświęcone narodowi Ajnów w miejscowości Shiraoi — w symbolicznym miejscu symbiozy rdzennych plemion Japonii. Sądzę, że jest to wielkopomne wydarzenie!

Ostatnio dowiedziałem się, że dawniej w imię badań antropologicznych bezprawnie otwierano groby pierwotnych plemion Ajnów i analizowano ich kości, wykorzystywane jako próbki. Takie pseudobadania miały zasięg międzynarodowy. W Japonii też odkopano wiele naszych grobów i w sumie zgromadzono ponad 1600 szczątków kostnych. Większość tych kości nie została opisana z imienia i nazwiska. To jest niewybaczalne barbarzyństwo!

Wśród bezprawnie odkopanych kości, co jest dla mnie skandaliczne, znalazły się szczątki Bafunkego/Aikichiego Kimury, wuja Chūhsammy — żony Bronisława. Bafunke był wodzem ajnuskiej wioski. Kiedy Bronisław musiał opuścić Sachalin, Bafunke opiekował się dziećmi Bronisława i Chūhsammy, w tym ich pierworodnym synem Sukezō, czyli moim ojcem, oraz córką Kiyō. W zeszłym roku oficjalnie zażądałem zwrotu kości Bafunkego, a w tym roku został oficjalnie uznany za osobę zarządzającą ich rytuałem pośmiertnym. Niedawno wystosowałem list do rządu japońskiego z żądaniem oficjalnych przeprosin za bezprawne odkopywanie ajnuskich grobów. Akurat w tym roku, sto lat po śmierci Bronisława Piłsudskiego, czuję, że to rzządzenie losu.

Spory plemienne na świecie zawsze stanowiły esencję wyodrębniania się narodów. Nie wiem, kiedy każde plemię powstało i jak się rozwijało, ale wszyscy ludzie na świecie w erze globalizacji asymilują się — i zostaje po nich tylko DNA, a każdy bez wyjątku człowiek posiada krew jakiegoś plemienia. Najważniejsze jest to, że trzeba rozumieć odrębną kulturę i żyć z godnością i zachowaniem własnej tożsamości¹.

Przytoczone słowa, mimo że wygłoszone jeszcze przed rozpoczęciem konferencji, *de facto* stały się jej najtrafniejszym podsumowaniem.

W ciągu następnych dwóch dni (18–19 października) wystąpienia prelegentów zostały podzielone na cztery sesje tematyczne (z uwagi na dominujący język konferencji przytoczymy je po angielsku): *History and Culture, Museums and Collections, Language and Literature* oraz *Bronisław Piłsudski*.

Podczas pierwszej sesji szczególnie dobitnie wybrzmiał referat prof. Koichiego Inouego, zatytułowany *Contemporary issues on the restitution of Ainu remains in Japan with special reference to the skull of Bafunke, a Sakhalin chief*, w którym autor przybliżył zebranych historię prowadzonych wraz z Kazuyasu Kimurą od 2016 roku starań i negocjacji mających na celu odzyskanie od Wydziału Medycznego Uniwersytetu Hokkaido szczątków ajnuskich, w tym czaszki Bafunkego — wuja żony Bronisława Piłsudskiego Chūhsammy. Miejscami dramatyczne zmagania, prowadzone między innymi przez wspomnianego wcześniej Kazuyasu Kimurę, samego prof. Inouego i członków Enchu Izokukai (stowarzyszenia potomków Enchu, czyli Ajnów sachalińskich), uzmysłowiły wszystkim, jak delikatna i trudna emocjonalnie

¹ Fragment tekstu przemówienia Kazuyasu Kimury wygłoszonego 17 października 2018 roku, tłumaczenie na język polski — Teruo Matsumoto.

jest to materia. Szczęśliwie możemy powiedzieć o dobrym kierunku prowadzonych rozmów — o planowanym na 2020 rok wzniesieniu w Shiraoi muzeum, w którym bezprawnie zabrane szczątki znajdą swoje godne, ostateczne miejsce.

Doskonałym dopełnieniem tematu był dwudziestopięciominutowy film *Stolen Lives: The Struggle to Reunite Ainu Families*, pokazany dzięki uprzejmości dra Hiroshiego Maruyamy reprezentującego Centre for Environmental and Minority Policy Studies (CEMiPoS) i uzupełniony wystąpieniem badaczki Leni Charbonneau. Szczególnie emocjonalnie wybrzmiały głosy potomków społeczności ajnuskich domagających się zwrotu i należnego szacunku dla wcześniej skradzionych szczątków ich przodków.

Druga część porannej sesji w niezwykle ciekawy sposób nawiązywała do zagadnień obrzędowości Ajnów sachalińskich zaprezentowanych przez dr Marinę W. Osipową z Uniwersytetu w Chabarowsku, szczególnie do choreograficznej konstrukcji szamańskich tańców (*Shaman Dance of the Sakhalin Ainu*) oraz do prac dokumentacyjnych nad fotograficzną spuścizną Bronisława Piłsudskiego przedstawionych w wystąpieniu antropologa Philippe’a Dallais z Uniwersytetu w Zurychu (*The future of Bronisław Piłsudski visual heritage*).

Kolejna sesja była poświęcona muzeom i kolekcjom związanym z osobą Bronisława Piłsudskiego i jego nieśmiertelnym dziełem. Dzięki zdywersyfikowanej tematyce wystąpień uczestnicy i słuchacze konferencji mogli uważniej przyjrzeć się stanowi prac i zróżnicowanej perspektywie badań nad spuścizną Piłsudskiego. Od strony etnograficznej i antropologicznej zaprezentowali je dr Weronika Belajewa-Saczuk i Andriej Sokołow (*Collections of Bronisław Piłsudski in the Peter the Great Museum of Anthropology and Ethnography*), a spojrzeniem na artefakty jako znaczniki kulturowych przemian uwagę słuchaczy przykuł dr Lucjan Buchalik z Muzeum Miejskiego w Żorach (*Collection as a witness of changes in traditional Ainu culture*). W dalszej części Anna Kozak omówiła kierunki aktywności Bronisława Piłsudskiego przy tworzeniu kolekcji etnograficznej Muzeum Tatrzańskiego oraz jej znaczenie w kontekście całokształtu zasobów tej instytucji. Na koniec dr Anna Król, reprezentująca Muzeum Manggha, w niezwykle zajmujący sposób przybliżyła słuchaczom wyzwania, jakie stoją przed kuratorem przygotowującym wystawę (*A few questions regarding the exhibition — Bronisław Piłsudski 2018*).

Popołudnie 18 października ubiegło na podniosłej uroczystości, jaką było odsłonięcie tablicy pamiątkowej poświęconej Bronisławowi Piłsudskiemu, umieszczonej na fasadzie kamienicy przy ulicy Topolowej 18 w Krakowie. Jej fundatorką jest właścicielka domu, pani Aleksandra Karbownicka, dysponująca księgą meldunkową, w której widnieje poświadczenie, że Bronisław Piłsudski mieszkał tam w latach 1906–1910. Tablica jest wykonana z czarnego granitu skandynawskiego — podobnie jak znajdująca się tam również tablica Józefa Piłsudskiego, i ma takie same wymiary: 87 × 62 cm. *Spiritus movens* przedsięwzięcia był prof. Mieczysław Rokosz, historyk i badacz od lat oddany pamięci marszałka i jego brata Bronisława. Po uroczystości, podczas której przemawiali: Kazuyasu Kimura, profesorowie Rokosz i Majewicz, pod tablicą złożone zostały wieńce i kwiaty ufundowane między innymi przez Urząd Miasta Krakowa, Muzeum Sztuki i Techniki Japońskiej Manggha oraz licznych uczestników konferencji.

Kolejnym wydarzeniem był odbywający się w tym samym dniu spektakl *Nomadka* w reżyserii Katarzyny Pastuszek, zaprezentowany w Muzeum Manggha przez zespół gdańskiego teatru Amareya. Opowieść oparta na autentycznej historii Grenlandki Louise Fontain, która na mocy duńskiego programu rządowego jako dziecko została oderwana od rodziny i deportowana do Danii, w poruszający sposób dotyka problemu tożsamości, w związku z czym silnie wpisuje się w tok naukowych rozważań. W zamysłu twórców

Nomadka to interdyscyplinarny projekt performatywny dotyczący problemu przesiedlenia, migracji i dyskryminacji. [...] Celem spektaklu jest podjęcie dyskusji na te tematy oraz zwrócenie uwagi na problem „inności”, która często ulega stygmatyzacji i stereotypizacji. Na poziomie teoretycznym projekt odnosi się również do koncepcji płynności ludzkiej tożsamości sformułowanej przez Rosi Braidotti (koncepcja „nomadycznego podmiotu”)².

Spektakl był prezentowany wcześniej także w Centrum Kultury Ajnów Pirka Kotan w Sapporo, gdzie spotkał się z bardzo ciepłym przyjęciem.

Drugi dzień konferencji poświęcony był zagadnieniom języka i tekstów oraz samej osobie Bronisława Piłsudskiego. Profesor Kyoko Murasaki — wybitna badaczka języka enciw (Ajnów sachalińskich w odróżnieniu od języka Ajnów z Hokkaido) — z ogromnym zaangażowaniem przybliżyła zebrany swoją wieloletnią, fascynującą przygodę z odkrywaniem i analizą tego języka oraz z wysiłkiem związanym z tłumaczeniem tekstów i ich popularyzacją. Kluczowe w jej badaniach okazały się woskowe wałki Bronisława Piłsudskiego, z których większość (45 z 63 sztuk) zawierała nagrania właśnie w języku enciw. Profesor Murasaki zakończyła swoje wystąpienie zatytułowane *A big present given from Bronisław Piłsudski — voice from wax cylinder recordings*, wyrażając nadzieję, że jej długoletnie badania znajdą kontynuatorów wśród młodych naukowców.

Jakby w odpowiedzi na postulat prof. Murasaki również do języka Ajnów sachalińskich odniosła się badaczka Elia dal Corso z londyńskiej *School of Oriental and African Studies* (SOAS), wygłaszając referat *A revision of the “auxiliaries” class of Sakhalin Ainu: Data from the Piłsudski corpora*.

Kyoko Murasaki złożyła też petycję, aby w nowo przygotowywanym Narodowym Muzeum Ajnów w roku 2020 znalazły swoje miejsce także ich archiwalne nagrania i aby były one powszechnie dostępne dla zwiedzających.

Profesor Ludmiła Missonowa z Rosyjskiej Akademii Nauk (Instytut Etnologii i Antropologii) w referacie pod intrygującym tytułem *Habent sua fata manuscripta* [Manuskrypty mają swoje przeznaczenie] analizowała prace dwóch uczonych: Bronisława Piłsudskiego i wybitnego antropologa Siergieja Sirokogorowa (1887–1939), oraz czynniki, które łączą te osobistości w sensie naukowym, historycznym i mentalnym.

Stefan Schmidt z Uniwersytetu we Fryburgu skupił się natomiast na zagadnieniach narracji dwóch tekstów Piłsudskiego: *Poezya Gilaków* (1911) oraz *Na niedźwiedziem święcie u Ajnów z Wyspy Sachalinu* (1909), a w szczególności na postawie

² Na podstawie materiałów promocyjnych: <http://www.teatramareya.pl/index.php/pl/spektakle/23-2012/72-nomadka> (dostęp: 13.02.2019).

autora piszącego w pierwszej osobie, co może być analizowane z perspektywy literaturoznawczej odnoszącej się do literatury podróżniczej, reportażu czy dokumentu. Sięgając dalej, prelegent wysunął interesującą hipotezę o wpływach pisarstwa Kazimierza Przerwy-Tetmajera na fragmenty opisujące święto niedźwiedzia Ajnów sachalińskich.

Popołudniową, czwartą sesję, poświęconą ściśle osobie Bronisława Piłsudskiego, otworzyło wystąpienie prof. Kazuhiko Sawady z Uniwersytetu Saitama, w którym wybitny uczony przedstawił najnowsze badania nad archiwaliami, do jakich udało mu się dotrzeć podczas kwerendy przeprowadzonej w 2015 roku w takich instytucjach, jak: Biblioteka Naukowa PAU i PAN w Krakowie, Archiwum Nauki PAN i PAU, Archiwum Narodowe w Krakowie oraz Biblioteka Jagiellońska i Muzeum Tatrzańskie z Zakopanem. Komentarz Sawady dotyczył przede wszystkim kilku fotografii pozyskanych przez Piłsudskiego na Sachalinie i w Japonii, trzech pocztówek do niego adresowanych oraz listu autorstwa Sukezō Kimury (syna Piłsudskiego) do polskiego japonisty Bolesława Szcześniaka (1908–1996).

O unikatowym charakterze materiałów, jakie pozostały po Bronisławie Piłsudskim, mówiła także prof. Tatiana Bułgakowa z *Rosyjskiego Państwowego Uniwersytetu Pedagogicznego im. Aleksandra Hercena*, która zaprezentowała prace badacza na temat słownictwa szamańskiego w języku Nanajów. Wyraziła również żal, że nie było możliwe wcześniejsze ich udostępnienie, co mogłoby mieć istotny wpływ na kierunek rozwoju całej dziedziny badań nad ich kulturą.

W dalszej części obrad słuchacze mieli sposobność zapoznania się z ogromnym dorobkiem naukowym prof. Alfreda F. Majewicza — człowieka instytucji, którego ponadczterdziestoletnia naukowa przygoda z Bronisławem Piłsudskim jest znana każdemu, kto choć w niewielkim stopniu zainteresował się językiem i kulturą Ajnów. *Forty-three years with and on Bronisław — triggering, breakthroughs, results, prospects (refreshing our memories)* okazało się nie tylko referatem naukowo-historycznym, lecz przede wszystkim było znakomitą sposobnością do zapoznania się z fundamentalnym kompendium wiedzy na ten temat — szczególnie cennym dla licznie zgromadzonej grupy studentów. Natomiast część referatu traktująca o perspektywach dalszych studiów z pewnością może zainspirować słuchaczy widzących swoją przyszłość w czynnej pracy badawczej.

W tym kontekście niezwykle interesująco jawi się dwuletni projekt pod tytułem „Bronek”, zaprezentowany przez Danutę Onyszkiewicz — antropologa, podróżniczkę i założycielkę Stowarzyszenia im. Bronisława Piłsudskiego (Bronisław Piłsudski Association), a prywatnie jego krewną. W założeniu twórców ma się on składać z dwóch części: stworzenia strony internetowej i gry poświęconej Bronkowi oraz podróży dookoła świata jego śladami. Autorka planuje drogą lądowo-morską dotrzeć przez Sri Lankę na Sachalin, do Japonii, Ameryki Północnej, Paryża — i powrócić do Polski. Realizacja tego przedsięwzięcia może nadać nowatorski charakter zarówno badaniom naukowym, jak i działaniom popularyzatorskim.

Chociaż prof. Atsushi Ando nie mógł być obecny w Krakowie, jego referat został wygłoszony dzięki uprzejmości prof. Koichiego Inouego. Wystąpienie zamykające krakowską część konferencji było próbą podsumowania organizowanych na

Hokkaido obchodów upamiętniających stulecie śmierci Bronisława Piłsudskiego. Złożyły się na nie przede wszystkim trzy wydarzenia o różnym charakterze: 27 maja 2017 roku w Teatrze Dramatycznym w Ebetsu został zaprezentowany utwór poetki *Bronisław Piotr Piłsudski*, 17 maja 2018 roku przed popiersiem Piłsudskiego w Shiraoi odtąńczono ajnuskie tańce i odmówiono modlitwy poświęcone jego pamięci, a 29 lipca tego samego roku na Uniwersytecie Hokkaido odbyło się specjalne spotkanie pod tytułem „Polska, Sachalin i Hokkaido” z udziałem gości z Japonii i Polski. Na krakowskiej konferencji został zaprezentowany fragment tego spotkania — film *An Elegy of Blind Chuhsamma by Noriko Nagaya*. Widzowie mogli obejrzeć i wysłuchać recytacji wzruszających słów elegii w wykonaniu poetki Noriko Nagai (tekst utworu został udostępniony także w języku polskim i angielskim).

Komentarze uczestników podsumowujące IV Międzynarodową Konferencję Poświęconą Bronisławowi Piłsudskiemu i Jego Dziedzictwu Naukowemu sprowadziły się do dwóch uwag. Wszyscy podkreślali, jak ważna była dla nich możliwość zapoznania się z ostatnimi wynikami badań nad spuścizną Piłsudskiego oraz nad kierunkami ich rozwoju. W opinii wielu zgromadzonych codzienne spotkania były znakomitą okazją do wymiany doświadczeń czy weryfikacji poglądów, a także inspiracją do dalszych prac badawczych, poszukiwań i działań popularyzatorskich.

Drugą konkluzją było zgodne oświadczenie, że kolejna konferencja powinna się odbyć wcześniej niż za dwadzieścia lat, tak by proces „przekazywania pałeczki” przez starszych badaczy ich młodszym kolegom mógł przebiegać płynnie, zapewniając ciągłość pracy naukowej.

Podobnie jak miało to miejsce w trakcie wspomnianych wcześniej konferencji, ostatni dzień IV Konferencji (20 października) został zaplanowany poza Krakowem. Gospodarzem spotkania było Muzeum Miejskie w Żorach — prężnie działająca instytucja, która oprócz prezentacji kultury i tradycji rodzimej (Dział Historii i Kultury Regionu) zajmuje się także przybliżaniem kultur pozaeuropejskich. Uczestnicy konferencji zapoznali się z historią i kierunkami działalności placówki ze szczególnym uwzględnieniem postaci Bronisława Piłsudskiego (między innymi mogli zobaczyć odsłonięty w maju 2018 roku pierwszy w Polsce posąg badacza autorstwa ajnuskiej artystki Maki Sekine). „Mamy wystawę stałą »Polskie poznawanie świata« — mówił dyrektor Muzeum w Żorach Lucjan Buchalik. — Jej ideą jest pokazanie polskich naukowców, którzy wpisali się na stałe w naukę światową. Znamienne jest to, że Wacław Sieroszewski i Bronisław Piłsudski razem pracowali ze sobą właśnie na Hokkaido, a teraz ich pomniki stoją obok siebie” — dodał.

Na koniec nie można nie wspomnieć o publikacjach nawiązujących do projektów jubileuszowych, przygotowanych przez Muzeum Manggha. Najbardziej okazałą z nich jest katalog wystawy *Ajnowie, górale i Bronisław Piłsudski* pod redakcją Anny Król. Ta dwujęzyczna (polsko-angielska) pozycja jest pierwszym w Polsce tak obszernym opracowaniem tematu, łączącym etnografię i historię sztuki. Z kolei młodszymi odbiorcom Muzeum Manggha oferuje zgrabną, przejrzystą i niezwykle atrakcyjną graficznie książeczkę autorstwa Katarzyny Nowak — *Broniś Piłsudski, czyli o tym, jak zostać sławnym na Dalekim Wchodzie*, z rysunkami Pauliny Paździery. Jej promo-

cja podczas ubiegłorocznego Festiwalu Literatury dla Dzieci w Krakowie wzbudziła ogromne zainteresowanie wśród młodszej i starszej publiczności.

Nadmieńmy jeszcze, że w pierwszej połowie 2019 roku planowane jest ponadto wydanie publikacji będącej zbiorem materiałów IV Międzynarodowej Konferencji Poświęconej Bronisławowi Piłsudskiemu i Jego Dziedzictwu Naukowemu pod redakcją Anny Król i Wioletty Laskowskiej-Smoczyńskiej.

Wioletta Laskowska-Smoczyńska

ORCID: 0000-0001-7977-5930

Uroczystość wręczenia doktoratu honoris causa Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach profesor Wiktorii Śliwowskiej, 25 kwietnia 2019 roku

DOI: 10.19195/1429-4168.23.21

W Auli Rektoratu Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach dnia 25 kwietnia 2019 roku, na uroczystym posiedzeniu senatu, odbyła się ceremonia nadania tytułu doktora honoris causa Uniwersytetu Jana Kochanowskiego prof. zw. dr hab. Wiktorii Śliwowskiej — wybitnej polskiej badaczce, szczególnie zasłużonej dla rozwoju badań nad dziejami Rosji, polskich konspiracji i historii Polaków w Rosji, losami polskich zesłańców w XIX wieku, zesłań łagiernych i czasów Rosji Radzieckiej oraz II wojny światowej i Holocaustu. Senat Uniwersytetu Jana Kochanowskiego na wniosek Rady Wydziału Humanistycznego dnia 28 lutego 2019 roku uhonorował dokonania Wiktorii Śliwowskiej dla rozwoju polskiej historiografii, a nawet — jak podkreślił w swojej opinii prof. Andrzej Nowak — „po prostu polskiej humanistyki”.

Uroczystości nadania najwyższego wyróżnienia, jakim może nagrodzić kogoś uczelnia, przewodniczył Jego Magnificencja Rektor prof. dr hab. Jacek Semaniak. W ceremonii wręczenia tytułu doktora honoris causa, którą rozpoczęło odśpiewanie hymnu państwowego, uczestniczyli: laudator, recenzenci, najbliżsi współpracownicy prof. Śliwowskiej, przedstawiciele świata nauki z całego kraju, przyjaciele i uczniowie Pani Profesor oraz przedstawiciele zaprzyjaźnionych uczelni, instytucji kultury i środowisk edukacyjnych, władz centralnych i samorządowych, służb mundurowych, służb i instytucji medycznych, świata biznesu, banków, a także doktoranci i studenci.

Jego Magnificencja Rektor UJK prof. dr hab. Jacek Semaniak w swoim wystąpieniu podkreślił rolę i niezaprzeczalne zasługi Pani Profesor dla rozwoju polskiej nauki i rozpowszechniania jej osiągnięć poza granicami oraz jej wkład w naukę historyczną. Jednocześnie zwrócił uwagę,

że charakterystyczna dla uniwersytetów mnogość dyscyplin naukowych uczy szacunku dla każdej z nich, jako dopełniających się i niezbędnych dla zrozumienia człowieka i rzeczywistości, która go otacza i której częścią stanowi. Dlatego też w gronie doktorów honoris causa